

ОБҐРУНТУВАННЯ ПОТРЕБИ У ВПРОВАДЖЕННІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОЦІНЮВАННЯ ТРЕНЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СИСТЕМУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ

Квасниця І. М.

*доктор філософії (011 Освітні, педагогічні науки), доцент
Хмельницький національний університет
вул. Інститутська, 11, Хмельницький, Україна
orcid.org/0000-0003-1718-3301
irishakvas@gmail.com*

Квасниця О. М.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Хмельницький національний університет
вул. Інститутська, 11, Хмельницький, Україна
orcid.org/0000-0003-2478-915X
oleg.kvasnitsa@ukr.net*

Тищенко В. О.

*доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-9540-9612
valeri-znu@ukr.net*

Соколова Л. О.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я
Державний вищий навчальний заклад
«Український державний хіміко-технологічний університет»
просп. Науки, 8, Дніпро, Україна
orcid.org/0000-0003-1996-3539
sokolovalina18@gmail.com*

Ключові слова: тренер,
компетентність,
міжнародні стандарти,
професійна підготовка,
ігрові види спорту.

У статті проведено аналітико-обґрунтоване дослідження потреби в упровадженні міжнародних стандартів оцінювання тренерських компетентностей у систему підготовки фахівців з ігрових видів спорту. Підкреслено, що в умовах реформування спортивної освіти України постає необхідність переходу від традиційної кваліфікаційної моделі, зорієнтованої на оцінювання результатів змагальної діяльності спортсменів, до компетентнісної парадигми, що розглядає тренера як суб'єкта педагогічної, аналітичної, управлінської та етичної діяльності. Обґрунтовано, що така трансформація відповідає сучасним тенденціям розвитку міжнародного тренерства, де ключову роль відіграють моделі цілісної професійної компетентності. Розкрито зміст і структуру міжнародних нормативно-методичних документів, які визначають домени компетентностей і рівні кваліфікації тренера. Акцентовано, що ці рамки

узгоджуються з Європейською рамкою кваліфікацій (EQF) і принципами Болонського процесу, сприяють взаємному визнанню освітніх результатів, професійній мобільності та єдності стандартів сертифікації. Проаналізовано успішні практики країн, які впровадили компетентнісну модель підготовки тренерів. Визначено, що ефективність цих моделей забезпечується поєднанням модульних освітніх програм, безперервного професійного розвитку, цифрових інструментів моніторингу досягнень, менторингу та процедур ресертифікації. Вітчизняна науково-освітня практика нині зберігає орієнтацію на кваліфікаційні вимоги та кількісні показники успішності спортсменів, що обмежує можливості оцінювання комплексних компетентностей тренера. Водночас останні дослідження українських учених демонструють поступове усвідомлення необхідності інтеграції міжнародних підходів, створення єдиної національної рамки тренерських компетентностей і удосконалення механізмів атестації. Результати проведеного аналізу дозволяють стверджувати, що впровадження міжнародних стандартів сприятиме системній модернізації української спортивної освіти та підвищенню кваліфікації тренерів. Це забезпечить підвищення якості підготовки фахівців, прозорість процедур оцінювання і сертифікації, розвиток міжінституційної взаємодії, професійну мобільність та інтеграцію в європейському освітньому просторі.

RATIONALE FOR THE IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL STANDARDS FOR THE ASSESSMENT OF COACHING COMPETENCIES IN THE TRAINING SYSTEM OF TEAM SPORTS SPECIALISTS

Kvasnytsia I. M.

*PhD (Pedagogical Sciences), Associate Professor
Khmelnyskyi National University
Instytutaska str., 11, Khmelnyskyi, Ukraine
orcid.org/0000-0003-1718-3301
irishakvas@gmail.com*

Kvasnytsya O. M.

*Candidate of Science in Physical Education and Sports, Associate Professor
Khmelnyskyi National University
Instytutaska str., 11, Khmelnyskyi, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2478-915X
oleg.kvasnitsa@ukr.net*

Tyshchenko V. O.

*Doctor of Sciences in Physical Education and Sports, Professor,
Professor at the Department of Theory and Methods
of Physical Culture and Sports
Zaporizhzhia National University
Universytetska str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-9540-9612
valeri-znu@ukr.net*

Sokolova L. O.

*Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Physical Education Sports and Health
Ukrainian State University of Chemical Technology
Nauky ave., 8, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0000-0003-1996-3539
sokolovalina18@gmail.com*

Key words: *coach, competence, international standards, professional training, team sports.*

The article presents an analytically substantiated study on the need to implement international standards for assessing coaching competencies within the system of training specialists in team sports. It is emphasized that in the context of ongoing reforms in Ukraine's sports education, there is an urgent need to shift from the traditional qualification model – focused mainly on evaluating athletes' competitive outcomes – to a competence-based paradigm that views the coach as a subject of pedagogical, analytical, managerial, and ethical activity. It is argued that this transformation aligns with current global trends in sports coaching, where integrated professional competence models play a key role. The article reveals the content and structure of international normative and methodological frameworks that define the main domains of competencies and levels of coach qualification. It is highlighted that these frameworks are harmonized with the European Qualifications Framework (EQF) and the principles of the Bologna Process, thus facilitating mutual recognition of educational outcomes, professional mobility, and the unification of certification standards. The study also analyzes successful international practices in countries that have implemented competence-based models of coach education. The effectiveness of these models is ensured through the integration of modular learning programs, continuous professional development (CPD), digital tools for monitoring progress, mentoring systems, and recertification procedures. Ukrainian educational and scientific practice currently remains oriented toward formal qualification requirements and quantitative indicators of athletes' performance, which limits the assessment of coaches' complex competencies. At the same time, recent Ukrainian studies demonstrate a growing awareness of the need to integrate international approaches, develop a unified national framework of coaching competencies, and improve certification and assessment mechanisms.

The results of the analysis suggest that the implementation of international standards will contribute to the systemic modernization of Ukraine's sports education and enhance the professional development of coaches. This process will improve the quality of specialist training, ensure transparency of evaluation and certification procedures, foster inter-institutional cooperation, promote professional mobility, and support integration into the European educational space.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку спорту характеризується високим рівнем конкуренції, глобалізацією спортивного середовища та стрімким впровадженням інноваційних технологій у тренерську діяльність. За таких умов зростають вимоги до професійної компетентності тренера, яка розглядається не лише як сукупність знань, умінь і навичок, а як інтегративне утворення, що поєднує управлінські, комунікативні, аналітичні, педагогічні й етичні компоненти.

У зв'язку з інтенсивним розвитком спорту вищих досягнень, професіоналізацією тренер-

ської діяльності та цифровізацією освітнього процесу особливої актуальності набуває проблема формування та оцінювання професійних компетентностей тренера відповідно до міжнародних стандартів.

Вагому роль у стандартизації тренерської освіти відіграють міжнародні організації, як-от: International Council for Coaching Excellence (ICCE), Association of Summer Olympic International Federations (ASOIF) та European Coaching Council (ECC), які розробили рамкові моделі професійної підготовки тренерів. Найбільш визна-

ними з них є International Sport Coaching Framework (далі – ISCF) і European Sport Coaching Framework (далі – ESCF), що визначають ключові принципи, компетентності та рівні кваліфікації фахівців у галузі спорту [8–10].

Міжнародні стандарти орієнтують тренера на розвиток стратегічного мислення, здатності до аналізу даних, психологічної підтримки спортсменів, етичного лідерства та безперервного професійного розвитку. Водночас зміни у структурі спортивної освіти та зростання міжнародної мобільності фахівців зумовлюють потребу узгодження національних стандартів з міжнародними підходами до тренерської діяльності й управління спортивною діяльністю.

Варто зауважити, що в Україні підготовка тренерів, зокрема й тренерів з ігрових видів спорту, вирізняється ґрунтовною теоретико-практичною основою, однак ще не досить враховує новітні тенденції розвитку тренерства як інтегративної системи професійної взаємодії. Відповідно до ISCF і ESCF, компетентність тренера трактується як здатність ефективно діяти в різних професійних ситуаціях, ухвалювати рішення на основі аналітичних даних, демонструвати етичне лідерство, рефлексивність та міжкультурну адаптивність [8; 10].

Імплементація цих підходів у систему підготовки фахівців з ігрових видів спорту сприятиме створенню уніфікованої моделі професійної компетентності тренера, узгодженої з міжнародними вимогами, підвищенню якості тренерської освіти, розвитку цифрової аналітики, етичного мислення та практичної спрямованості навчання. Це дозволить зміцнити професійну мобільність українських тренерів у європейському спортивному просторі та сформувати імідж сучасного, інноваційно орієнтованого фахівця міжнародного рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові підходи до підготовки й оцінювання тренерів характеризуються переходом від традиційної результатocентричної моделі до компетентнісної парадигми, у межах якої тренер розглядається як багатовимірний професійний систем, що поєднує педагогічні, аналітичні, управлінські, комунікативні й етичні компетентності. Концептуальні засади цього переходу визначає International Sport Coaching Framework (ISCF), що систематизує домени компетентностей і три рівні кваліфікації тренера (foundation – performance – high-performance), забезпечує уніфікацію підходів до оцінювання професійної майстерності [10].

Європейська адаптація моделі – European Sport Coaching Framework (ESCF) – інтегрує положення Болонського процесу та Європейської рамки кваліфікацій (далі – EQF), акцентує на мобільності, взаємодії освітніх інституцій і працевлаштовува-

ності фахівців. ESCF детально структурує компетентнісні сфери (sport-specific knowledge; people skills; management; ethical & reflective practice), що робить її базою для порівняльного аналізу національних систем [8].

Серед актуальних дослідницьких ініціатив варто відзначити проєкт PEAK (Policy, Evidence and Knowledge in Coaching), який здійснив комплексне картування політик тренерства в Європі, окреслив моделі «найкращих практик» у сферах етики, ліцензування, освіти та моніторингу якості [9; 12]. Результати PEAK підтверджують потребу уніфікації критеріїв оцінювання тренерських компетентностей на міждержавному рівні.

У науковій літературі останніх років дедалі частіше підкреслюється важливість упровадження міжнародних стандартів оцінювання тренерської діяльності в систему вищої освіти через оновлення бакалаврських програм (зокрема, International Sport Coaching Bachelor Degree Standards), що поєднують академічну підготовку із практичною сертифікацією [11; 17].

Національні практики (наприклад, UK Coaching, NCCP у Канаді, NCAS в Австралії, UEFA у футболі) демонструють ефективні моделі реалізації компетентнісного підходу – модульне навчання, CPD-програми, електронні портфоліо, менторинг і ресертифікацію [6; 7; 15]. Ці інструменти сприяють підвищенню якості навчання та забезпечують прозорість оцінювання компетентностей.

В Україні, попри поступове запровадження компетентнісних підходів, система оцінювання діяльності тренерів переважно спирається на формальні кваліфікаційні показники та результати спортивної діяльності вихованців. Наукові публікації останніх років вказують на фрагментарність досліджень – більшість з них аналізують окремі складники професійної компетентності [1; 3], тоді як їх інтеграція з аналітичними й цифровими навичками залишається не досить висвітленою [2; 5]. Це свідчить про наявність емпіричної прогалини та потребу у створенні національної рамки тренерських компетентностей, узгодженої з міжнародними моделями.

Водночас малодослідженим залишається питання кореляції між українськими освітніми стандартами та міжнародними моделями, зокрема International Sport Coaching Framework (ISCF), European Sport Coaching Framework (ESCF), принципами European Qualifications Framework (EQF). Відсутні комплексні підходи до порівняльного аналізу цих систем і наукового обґрунтування шляхів їх адаптації до національного контексту.

Окрім того, у вітчизняній системі освіти тренерів нині не сформовано узгоджений механізм сертифікації та оцінювання компетентностей тре-

нера на основі доказових і поведінкових індикаторів, які застосовуються в міжнародній практиці. Обмеженим залишається використання цифрових технологій, що значно ускладнює формування сучасного компетентнісного профілю тренера.

У цьому контексті актуальною науковою проблемою є визначення методологічних і практичних засад адаптації міжнародних стандартів тренерської діяльності до української системи підготовки тренерів з ігрових видів спорту, що й становить головний фокус представленого дослідження.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад і практичних підходів до оцінювання компетентностей тренера з ігрових видів спорту відповідно до міжнародних стандартів тренерської діяльності, а також визначення перспектив їхньої адаптації в національній системі підготовки фахівців.

Методологія дослідження. У роботі використовувалися такі методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури й інтернет-джерел, аналіз даних з відкритих інформаційних систем, підходи, критерії та методи оцінювання професійних компетентностей тренера відповідно до міжнародних стандартів.

Виклад матеріалу. Професійна компетентність сучасного тренера загалом та тренера з ігрових видів спорту зокрема розглядається як інтегральна характеристика його особистісних якостей, теоретичних знань, практичних умінь, досвіду, що забезпечують ефективність педагогічної, організаторської та аналітичної діяльності [4; 5]. Відповідно до сучасних освітніх стандартів і практики провідних закладів вищої освіти, структура професійної діяльності тренера включає такі ключові компоненти: проєктувальну, організаторську, комунікативну, рухову та діагностичну діяльність (рис. 1) [1–3]. В Україні триває процес модернізації спор-

тивної освіти, у межах якого впроваджується компетентнісний підхід. Проте критерії оцінювання професійної діяльності тренера здебільшого орієнтовані на кількісні показники спортивних результатів або формальні кваліфікаційні вимоги. Такий підхід обмежує можливості розвитку педагогічної культури, аналітичного мислення та рефлексивних умінь фахівців, що є визначальними в системі міжнародного тренерства.

У світовій практиці тренерська діяльність розглядається не лише як процес навчання технічних і тактичних дій, а насамперед як система цілеспрямованого розвитку спортсмена через створення мотиваційного, етичного та психологічно безпечного середовища. Ця парадигма відображена в міжнародних стандартах, розроблених International Council for Coaching Excellence (ICCE), European Coaching Council (ECC) та іншими інституціями. Міжнародна рамка спортивного коучингу (International Sport Coaching Framework, ISCF) визначає три основні рівні підготовки тренера:

- foundation coach (базовий рівень) – робота з початківцями з акцентом на навчанні техніки виду спорту та мотивації;
- performance coach (середній рівень) – підготовка спортсменів до змагань, аналітична діяльність;
- high-performance coach (вищий рівень) – стратегічне управління командою, психологічне лідерство, інноваційний менеджмент [8; 9].

Кожен із рівнів пов'язаний із певними компетентнісними доменами:

- плануванням і проведенням тренувального процесу (постановка цілей, програмування навантажень, моніторинг ефективності);
- педагогічною взаємодією і комунікацією (створення навчального середовища, формування довіри, етичні стандарти спілкування);

Рис. 1. Структура професійної діяльності тренера (за українською моделлю)

- аналітикою (робота з масивами даних, відеоаналіз, використання цифрових технологій);

- управлінням розвитком спортсмена та команди (мотивація, психологічна підтримка, лідерство);

- безперервним професійним розвитком, рефлексією (самооцінка, участь у семінарах, коучингових програмах, сертифікація).

Подібну логіку має і Європейська рамка спортивного коучингу (ESCF), що гармонізована із принципами Європейської рамки кваліфікацій (EQF) та ґрунтується на принципах Болонського процесу, де ключовими складниками виступають знання спорту (Sport-specific knowledge), педагогічна та психологічна компетентність (People skills), управлінські навички (Management and planning), етичне лідерство й особистісний розвиток (Ethical and reflective practice) [10; 12; 17].

Упровадження міжнародних стандартів сприяє формуванню єдиного професійного простору, у межах якого тренери різних країн можуть проходити сертифікацію, підвищення кваліфікації, брати участь у спільних проєктах. Водночас адаптація таких стандартів до національних умов потребує врахування специфіки освітньої системи, матеріально-технічного забезпечення та культурних особливостей спортивного середовища.

На відміну від міжнародних моделей, у національній системі тренерської освіти ще не сформовано єдиної рамки компетентностей, що ускладнює стандартизацію освітніх програм і процес сертифікації фахівців. Вітчизняна практика оцінювання професійного рівня тренерів переважно зосереджена на кількісних результатах змагальної діяльності, тоді як у європейських країнах акцент робиться на формуванні цілісної професійної компетентності, що поєднує педагогічні, комунікативні, аналітичні, управлінські й етичні складники. Наприклад, у Великій Британії діє система UK Coaching Framework, орієнтована на безперервний професійний розвиток (Continuous Professional Development – CPD), що передбачає ведення електронного портфоліо, регулярну самооцінку, участь у семінарах і менторських програмах [15]. У Канаді функціонує Національна програма сертифікації тренерів (NCCP), побудована на компетентнісній моделі навчання, яка поєднує теоретичну підготовку із практичним оцінюванням [7]. В Австралії реалізовано Національну схему акредитації тренерів (NCAS), що включає кілька рівнів сертифікації, цифрове відстеження досягнень і оновлення статусу тренера через визначені інтервали часу.

Аналогічна система діє в європейських федераціях з ігрових видів спорту. У регбі, волейболі, гандболі та футболі сертифікація тренерів здійс-

нюється за багаторівневою моделлю (Level 1–3 або UEFA C – A – Pro), де кожен рівень передбачає поєднання теоретичних курсів, практичного стажування, аналізу тренувальних кейсів і менторської підтримки. Так, у програмах з регбі та волейболу першого рівня тренери опановують основи планування занять, методику навчання рухових дій і базову педагогіку. Другий рівень зосереджений на розробленні програм розвитку команди, управлінні тренувальним процесом і аналітиці ігрової діяльності, а третій – на стратегічному управлінні, психології високих досягнень та лідерстві [13; 16]. У футболі система UEFA Coaching Convention передбачає уніфіковані вимоги до підготовки тренерів усіх національних асоціацій, що гарантує взаємне визнання ліцензій у межах Європейського Союзу [6]. Гандбольна федерація Європи (EHF) реалізує схожу модель, де оцінювання включає як теоретичні знання, так і практичні завдання, відеоаналіз матчів і самооцінку професійного зростання [14]. Така стандартизація забезпечує мобільність фахівців, прозорість атестаційних процедур і відповідність професійної кваліфікації міжнародним вимогам.

Порівняльний аналіз засвідчує, що провідні країни світу здійснюють оцінювання тренерської компетентності за допомогою комплексних інструментів – тестування, портфоліо, самооцінки, менторських звітів і кейс-аналізу. Такий підхід поєднує академічні, поведінкові й аналітичні критерії, дозволяє формувати цілісний профіль професійного розвитку. В Україні ж такі інструменти поки застосовуються фрагментарно, переважно в рамках окремих проєктів федерацій або міжнародних грантів.

Підвищення кваліфікації тренерів у європейських країнах ґрунтується на принципі безперервного професійного розвитку (CPD) і модульній структурі навчання. Кожен тренер зобов'язаний періодично підтверджувати свою компетентність через накопичення освітніх кредитів, участь у конференціях, онлайн-курсах, в обміні досвідом і оновленні знань з аналітики, методики й безпеки виду спорту. Така модель забезпечує постійне оновлення знань, сприяє інтеграції науки і практики, підвищує мобільність фахівців і стимулює їх до саморозвитку. На нашу думку, в Україні доцільно впровадити подібну систему CPD як обов'язковий компонент атестації тренерів і складник механізму професійної сертифікації.

Важливим напрямом модернізації освіти тренерів є цифровізація процесів навчання і оцінювання. У міжнародній практиці широко використовуються електронні портфоліо, відеоаналіз тренувань, онлайн-тестування, а також платформи дистанційного навчання на кшталт Moodle або Coach Education Hub [7; 13; 16]. Завдяки цифро-

Таблиця 1

Порівняльна характеристика систем сертифікації тренерів у командних ігрових видах спорту

Критерій	Вид спорту			
	Регбі	Волейбол	Футбол	Гандбол
Міжнародна організація, що регулює підготовку тренерів	World Rugby (Міжнародна федерація регбі), Rugby Europe (європейські федерації).	Fédération Internationale de Volleyball (FIVB – Міжнародна федерація волейболу), European Volleyball Confederation (CEV).	UEFA Coaching Convention (Європейська футбольна асоціація).	European Handball Federation (EHF).
Рівні сертифікації / ліцензування	Level 1–3 (Community, Advanced, High Performance).	Level 1–3 (National, Continental, International)	UEFA C, B, A, Pro License.	EHF Coaching Licence Levels 1–3.
Основні змістові компоненти навчання	Планування та методика тренувань, безпека, педагогіка, аналітика ігрових дій, доброчесність.	Методика тренування, техніка й тактика, управління командою, психологія.	Тактика, стратегія, аналітика гри, управління командою, лідерство.	Методика тренувань, біомеханіка, психологія, аналіз матчів.
Форми підготовки	Теоретичні модулі та практичні заняття, відеоаналіз, кейси.	Теорія, методика, практика на майданчику, групові вправи.	Змішане навчання (blended learning): онлайн-платформи, воркшопи, практичні кейси.	Теоретико-практичні курси, семінари, дистанційне навчання через EHF eLearning.
Акценти компетентнісного підходу	Безпека, планування тренувань, розвиток лідерства.	Тактична гнучкість, педагогіка, аналітичні навички.	Менеджмент, аналітика даних, психологія, лідерство.	Командна взаємодія, психологічна підготовка, педагогічні компетентності.
Методи оцінювання компетентностей	Тестування, практичне оцінювання, портфоліо, відеоаналіз.	Практичні завдання, відеоаналіз, експертне оцінювання.	Теоретичні і практичні модулі, портфоліо, самооцінка.	Практичне оцінювання, кейс-аналіз, відеоаналіз, звіт про діяльність.
Форми підвищення кваліфікації (CPD)	Курси (онлайн-курси), семінари, річна перепідготовка, менторинг.	Семінари, конференції, програми обміну, цифрові модулі.	Обов'язкові CPD кредити, вебінари, конференції, менторинг.	Регулярні курси, онлайн-платформи, стажування, тренерські практики.
Інноваційні інструменти розвитку	Використання GPS-моніторингу, відеоаналізу, аналітики навантажень.	VR/AR-технології, відеоаналіз, онлайн-курси.	Інтеграція ІІІ, аналітики великих масивів даних (<i>Big Data</i>), тактичного моделювання.	E-learning-платформи (HIER, Rinck Academy), психологічний коучинг, міжкультурна підготовка.

вим технологіям створюються умови для об'єктивного моніторингу професійних компетентностей, автоматизованого збереження результатів, а також персоналізованого навчання відповідно до індивідуальної траєкторії розвитку тренера. Використання таких інструментів сприяє форму-

ванню відкритої та прозорої системи підготовки й оцінювання фахівців у спорті.

Таким чином, адаптація міжнародних стандартів коучингу до української системи спортивної освіти є стратегічним завданням, реалізація якого дозволить забезпечити підвищення якості

підготовки тренерів, прозорість сертифікаційних процедур і гармонізацію з європейськими освітніми підходами. Інтеграція принципів ICCE, ESCF та EQF у національних програмах сприятиме розвитку компетентнісної моделі підготовки фахівців, орієнтованої на професійне зростання, аналітичне мислення, комунікативну культуру й етичне лідерство. Це створить реальні умови для входження української тренерської освіти до спільного європейського простору й забезпечить конкурентоспроможність наших фахівців на міжнародному ринку спортивної праці.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що сучасна концепція професійної компетентності тренера в ігрових видах спорту у провідних країнах світу ґрунтується на компетентнісному, особистісно орієнтованому та діяльнісному підходах, які передбачають інтеграцію педагогічних, аналітичних, комунікативних, управлінських, цифрових і етичних компонентів професійної діяльності. Міжнародні стандарти визначають ключові орієнтири формування та оцінювання тренерських компетентностей, що включають стратегічне мислення, здатність до аналітики даних, використання інноваційних технологій, етичне лідерство, емоційний інтелект і готовність до безперервного професійного розвитку.

В умовах євроінтеграційних процесів і глобалізації спортивного середовища Україна перебуває на етапі активного реформування системи професійної підготовки тренерів. У національній спортивній освіті утверджується компетентнісний підхід, який реалізується через формування таких базових компетентностей, як проєктувальна, організаторська, комунікативна, рухова та діагностична. Ці складники є близькими за змістом до компонентів міжнародних моделей професійного розвитку тренера, однак аналіз чинних освітніх програм свідчить про неповну відповідність української системи міжнародним стандартам.

Серед ключових проблем, що ускладнюють інтеграцію України в міжнародному тренерському просторі, можна виокремити: відсутність єдиної національної рамки тренерських компетентностей, узгодженої з вимогами EQF; обмежений рівень цифровізації освітнього процесу та недостатнє використання електронних платформ оцінювання; незавершеність системи професійної сертифікації та моніторингу кваліфікаційного зростання тренерів; слабку інтеграцію міжнародного досвіду у програмах підвищення кваліфікації та атестації фахівців спортивного профілю.

Перспективним напрямом розвитку є адаптація міжнародних стандартів до умов української системи підготовки та перекваліфікації тренерів. Це передбачає гармонізацію національних освітніх програм із вимогами European Qualifications Framework, упровадження системи безперервного професійного розвитку (Continuous Professional Development, CPD), розроблення механізмів незалежної сертифікації та оцінювання компетентностей тренерів, а також широке використання цифрових технологій і міжнародних освітніх платформ для розвитку аналітичних, комунікативних і рефлексивних умінь фахівців.

Отже, узгодження національної системи підготовки тренерів з ігрових видів спорту з міжнародними стандартами є необхідною умовою підвищення якості спортивної освіти, професійного зростання фахівців і конкурентоспроможності українського спорту на глобальному рівні. Такий процес забезпечить формування тренера нового покоління – висококваліфікованого, інноваційно орієнтованого, етично відповідального фахівця, здатного діяти в умовах міжкультурної взаємодії, упроваджувати інноваційні підходи у тренувальний процес і забезпечувати сталий розвиток команди й спортсменів відповідно до міжнародних вимог тренерства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вертілов О., Дяченко І., Квасниця І., Грущевська Н. Структурно-функціональна модель професійної майстерності тренера. *Академічні візії*. 2025. № 42. С. 1–9.
2. Гуменний О. Цифрова компетентність як ключовий елемент професійної підготовки тренерів – викладачів ДЮСШ. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 11 (45). С. 273–285.
3. Квасниця І., Квасниця О. Особливості сутності конкурентоспроможності майбутнього тренера-викладача з виду спорту. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. 2019. № 1 (107). С. 29–34.
4. Латишев М., Квасниця О., Спесивих О., Квасниця І. Прогнозування: методи, критерії та спортивний результат. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2019. № 1. С. 39–47.
5. Тищенко В., Коваленко Ю., Соколова Ю., Флерчук В. Когнітивна нейронаука у структурі професійної готовності в закладах вищої освіти. *Physical culture and sport: scientific perspective*. 2025. № 1. С. 136–143.
6. Тренерська конвенція УЄФА. Версія 2025. URL: <https://clffu.org.ua/storage/Coaching%20convention/Coaching%20convection%202025ukr.pdf>

7. Coaching Association of Canada (NCCP). URL: <https://coach.ca/new-coaching/about-nccp>
8. European Sport Coaching Policy Framework, 2022. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/7f34791e-b8d3-46cd-a41a-870ec51e4bf8/20220408_PEAK_Framework_010422_EN.pdf
9. International Council for Coaching Excellence (ICCE). URL: <https://icce.ws/project/international-coaching-degree-standards/>
10. International Sport Coaching Framework (ISCF), Version 1.2, 2022. URL: https://www.olympics.com/athlete365/app/uploads/2022/04/iscf-1.2-10-7-15.pdf?utm_source=chatgpt.com
11. Lara-Bercial S., Jimenez A., Abraham A., Bales J. & oth. The International Sport Coaching Bachelor Degree Standards of the International Council for Coaching Excellence. *International Sport Coaching Journal*. 2016. № 3 (3). P. 344–348. <https://doi.org/10.1123/iscj.2016-0085>
12. Mapping Sport Coaching Policy in Europe : Research Report. PEAK Project. URL: https://www.peak-coaching.eu.com/wp-content/uploads/2021/03/PEAK_ResearchReport.pdf?utm_source=chatgpt.com
13. Official Website Fédération Internationale de Volleyball. URL: <https://www.fivb.com/>
14. Official Website International Handball Federation. URL: <https://www.ihf.info/>
15. Official Website UK Coaching. URL: <https://www.ukcoaching.org/>
16. Official Website World Rugby. URL: <https://www.world.rugby/>
17. Sergio Lara-Bercial S., Bales J., North J., Petrovic L., Calvo G. International Council for Coaching Excellence Position Statement “Professionalisation of Sport Coaching as a Global Process of Continuous Improvement”. *International Sport Coaching Journal*. 2022. № 9. P. 157–160.

REFERENCES

1. Vertilov, O., Diachenko, I., Kvasnytsia, I., & Hrushchetska, N. (2025). Structural and functional model of a coach's professional mastery. *Academic Visions*, 42, 1–9 [in Ukrainian].
2. Humennyi, O. (2024). Digital competence as a key element of professional training of youth sports school coaches and instructors. *Perspectives and Innovations of Science*, 11 (45), 273–285 [in Ukrainian].
3. Kvasnytsia, I., & Kvasnytsia, O. (2019). Features of the essence of competitiveness of the future coach-teacher in a sport discipline]. *Scientific Journal of NPU named after M.P. Drahomanov*, 1 (107), 29–34 [in Ukrainian].
4. Latyshev, M., Kvasnytsya, O., Spesyvykh, O., & Kvasnytsya, I. (2019). Forecasting: methods, criteria and sports results. *Sports Bulletin of the Dnieper*, (1), 39–47 [in Ukrainian].
5. Tyshchenko, V., Kovalenko, Yu., Sokolova, Yu., & Flerchuk, V. (2025). Cognitive neuroscience in the structure of professional readiness in higher education institutions. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, 1, 136–143 [in Ukrainian].
6. UEFA Coaching Convention. (2025). Version 2025. URL: <https://clffu.org.ua/storage/Coaching%20convention/Coaching%20convection%202025ukr.pdf>
7. Coaching Association of Canada (NCCP). URL: <https://coach.ca/new-coaching/about-nccp>
8. European Sport Coaching Policy Framework, 2022. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/7f34791e-b8d3-46cd-a41a-870ec51e4bf8/20220408_PEAK_Framework_010422_EN.pdf
9. International Council for Coaching Excellence (ICCE). URL: <https://icce.ws/project/international-coaching-degree-standards/>
10. International Sport Coaching Framework (ISCF), Version 1.2, 2022. URL: https://www.olympics.com/athlete365/app/uploads/2022/04/iscf-1.2-10-7-15.pdf?utm_source=chatgpt.com
11. Lara-Bercial, S., Jimenez, A., Abraham, A., Bales, J., & oth. (2016) The International Sport Coaching Bachelor Degree Standards of the International Council for Coaching Excellence. *International Sport Coaching Journal*, 3 (3), 344–348. <https://doi.org/10.1123/iscj.2016-0085> [in English].
12. Mapping Sport Coaching Policy in Europe: Research Report. PEAK Project. URL: https://www.peak-coaching.eu.com/wp-content/uploads/2021/03/PEAK_ResearchReport.pdf?utm_source=chatgpt.com
13. Official Website Fédération Internationale de Volleyball. URL: <https://www.fivb.com/>
14. Official Website International Handball Federation. URL: <https://www.ihf.info/>
15. Official Website UK Coaching. URL: <https://www.ukcoaching.org/>

16. Official Website World Rugby. URL: <https://www.world.rugby/>
17. Sergio Lara-Bercial, S., Bales, J., North, J., Petrovic, L., & Calvo, G. (2022). International Council for Coaching Excellence Position Statement “Professionalisation of Sport Coaching as a Global Process of Continuous Improvement”. *International Sport Coaching Journal*, 9, 157–160 [in English].

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.09.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 21.10.2025
Дата публікації: 28.11.2025